

– визначення місця податкового аудиту в системі загального контролю, виділення його як розділу науки та визначення предмету та методу (податкова складова аудиту погано регламентується діючими нормативними документами).

Аналіз нормативно-правової бази та літературних джерел підтверджує, що податковий аудит, з точки зору податкового законодавства, це процесуальні дії контролюючих органів, що вживаються ними з метою контролю правильності нарахування, повноти і своєчасності сплати податків і зборів у вигляді проведення перевірок, що не відповідає вимогам аудиту та суперечить суті аудиту. Тому податковий аудит, як вид аудиторської діяльності, вимагає законодавчого врегулювання.

Список використаних джерел

1. Войнаренко, М. П. Податковий облік і аудит: підручник / М. П. Войнаренко, Г. В. Пухальська. – К. : ВЦ «Академія», 2009. – 376 с.
2. Воїнова, Т.С. Становлення теоретичних засад податкового аудиту в Україні / Т. С. Воїнова // БізнесІнформ. – 2009. – № 12. – С. 120 – 122.
3. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 р. за № 3125-ХІІ (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>. (від 02/05/017 року).
4. Лучко М. Невизначеність та ймовірнісність господарських операцій: до питання бухгалтерського обліку [Електронний ресурс] / М. Лучко // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2013. — Вип. 2 (9). — С. 98-109. — Режим доступу: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2013/13lmpbo.pdf>.

Іонін Є.Є.

д.е.н., професор,

завідувач кафедри «Облік, аналіз і аудит»

Донецький національний університет імені Василя Стуса,

м. Вінниця, Україна

ДІАГНОСТИКА ВІДПОВІДНОСТІ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ ЗБЕРЕЖЕННЯ ФІНАНСОВОГО КАПІТАЛУ

Сталий розвиток підприємств можливо здійснювати тільки на основі обов'язкового дотримання базових концепцій міжнародних стандартів фінансової звітності. Безперервність діяльності суб'єкта господарювання в ринковій економіці передбачає наявність і збереження власного капіталу, який гарантує виконання зобов'язань перед кредиторами. Концепція збереження власного капіталу, поперед усього, орієнтована на забезпечення безперервності господарської діяльності на основі дотримання необхідного рівня статутного капіталу, який визначає розмір мінімальної майнової відповідальності акціонерного товариства.

Капіталізація прибутку є необхідною умовою тривалості функціонування підприємства, його фінансової безпеки. Це в свою чергу, передбачає використання концепції збереження фінансового капіталу. Збереження фінансового капіталу є необхідною умовою визнання отриманого прибутку в звітному періоді. При цьому, механізм визнання прибутку нерозривно пов'язаний зі збільшенням вартості чистих активів, після вилучення будь-яких виплат власникам або внесків власниками протягом цього періоду (рис.1).

Рис. 1. Критерії визнання прибутку за певний період відповідно концепції збереження фінансового капіталу

В обліково-аналітичній практиці термін «концептуальні основи» часто визначається, як «базисна структури, що лежить в основі формування ідей» [1, с. 136]. Іншими словами, це є теоретичним підґрунтям для діагностики фінансової стійкості, а саме для встановлення системи аналітичних індикаторів, рекомендованих їх значень та інтерпретації отриманих результатів. Виходячи з цього, вкрай актуальним є дослідження теоретичних і методологічних аспектів оцінки фінансової стійкості суб'єктів господарювання на основі концептуальних засад міжнародних стандартів фінансової звітності й в першу чергу – концепції збереження фінансового капіталу.

Практично всі закордонні та вітчизняні аналітики сходяться на думці, що фінансова стійкість нерозривно пов'язана зі співвідношенням джерел формування майна. Дослідження базових показників показує, що зобов'язання знаходяться в зворотній залежності від власного капіталу, а платоспроможність та фінансова стійкість в прямій залежності від власного капіталу.

У господарській діяльності під фінансовою стійкістю фінансового стану зазвичай розуміється незалежність від зовнішніх джерел, що в практиці підприємництва в умовах ринку пов'язано не тільки з виконанням зобов'язань, але і можливостями поглинання неспроможних суб'єктів. Оцінюючи фінансову стійкість, в першу чергу, виходять з величини гранично допустимої частки позикових коштів. Безпосереднє це впливає на виконання концепції безперервної діяльності через показник платоспроможності.

Необхідність своєчасного і повного виконання суб'єктом господарювання своїх зобов'язань, в умовах ринкової економіки є своєрідним Дамокловим мечем, що уособлює постійну загрозу життєдіяльності підприємства. «Кажуть, що компанії припиняють свою діяльність частіше через брак коштів, ніж через недостатню рентабельність» [2, с. 192]. Таким чином, безперервність діяльності суб'єкта господарювання передбачає адекватне виконання ним певних зобов'язань.

Концепція максимізації ринкової вартості бізнесу, підприємства чи акціонерної вартості, ґрунтується на ідеології управління підприємством, що забезпечує безперервність діяльності та отримання прибутку. Поточний прибуток створює необхідну основу для отримання в майбутньому всього того, що здатне підвищити поточну і майбутню ринкову вартість підприємства.

Корпоративна вартість (corporate value) формується як сума вартості власного капіталу та вартості зобов'язань. Вартість зобов'язань, як результату здійснених операцій або минулих подій, в значній мірі визначена і в кожному конкретному випадку розглядається як досить постійна величина. Враховуючи, що погашення зобов'язань призводить до зменшення ресурсів, від яких очікується отримання економічних вигід, то власник майна може розраховувати на величину адекватну власного капіталу.

Отже, стратегія підвищення вартості майна орієнтована на збереження і збільшення власного капіталу. Досягти цього можна шляхом прибуткової діяльності, що, в свою чергу, призводить до стабілізації та зростання робочого капіталу. Ця найважливіша особливість враховується в рамках діючих підходів в оцінці майна: дохідному, витратному, порівняльному (ринковому).

Методика аналізу фінансової стійкості обов'язково передбачає:

1) коефіцієнтний аналіз на основі показників, конструкція яких базуються на співвідношенні джерел формування майна;

2) визначення типу фінансової стійкості, шляхом порівняння двох показників: з одного боку наявність власних оборотних коштів, з другого боку, запаси (матеріальні оборотні активи).

Другий напрям більше орієнтовано на виробничі підприємства, у яких необхідною умовою є наявність запасів, без яких неможливо продовження операційної діяльності. Логічно виникає питання «За рахунок чого повинні фінансуватися запаси?». Цілком очевидно, що для стабільної роботи необхідно їх покриття за рахунок власного капіталу. В методичному плані це буде відповідати першому і другому типу фінансової стійкості: абсолютної і нормальної. В свою чергу це повністю відповідає базовій концепції міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) – концепції безперервної діяльності [3].

Враховуючи, що запаси це частка оборотних активів, виникає наступне питання відносно їх фінансування. Регулятиви фінансового аналізу виходять з того, більше 10% оборотних активів повинно бути покрито за рахунок власного капіталу. Ця рекомендація знаходить своє відображення у показнику забезпеченості оборотних активів власними коштами, як співвідношення наявності власних оборотних коштів та оборотних активів.

Більш доступним є використання фінансових коефіцієнтів при аналізі фінансової стійкості, що пов'язано з простотою їх розрахунку. В даному випадку справа йде про використання наступних показників (табл. 1). Перші п'ять коефіцієнтів знаходяться у функціональній залежності, тобто виходячи зі значення першого слідує значення останніх чотирьох. В аналітичному плані в діючій практиці перевага надається коефіцієнту фінансової незалежності (автономії) і він по своїй суті є аналітичним індикатором реалізації концепції збереження фінансового капіталу.

Таблиця 1

Рекомендоване значення коефіцієнтів фінансової стійкості

№	Показник	Рекомендоване значення
1.	Коефіцієнт фінансової незалежності	$\geq 0,5$
2.	Коефіцієнт фінансової залежності	≤ 2
3.	Коефіцієнт боргу	$\leq 0,5$
4.	Коефіцієнт співвідношення зобов'язань і власного капіталу	≤ 1
5.	Коефіцієнт співвідношення власного капіталу і зобов'язань	≥ 1
6.	Коефіцієнт маневреності	0,2 - 0,25
7.	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	$> 0,1$

Поряд з цим, слід звернути увагу, що його фактичне значення $\geq 0,5$, ще автоматично не дає підстави робити висновок про добрий фінансовий стан, що має місце у діючих методиках фінансового аналізу, затверджених органами виконавчої влади. Остаточний висновок на даному етапі діагностики залежить від складу і структури власного капіталу, а саме: чим більше частка

статей, джерелом формування яких є чистий прибуток (резервний капітал, нерозподілений прибуток), тем обґрунтовані висновки.

Діагностику відповідності типу фінансової стійкості доцільно проводити шляхом порівняння рекомендованих значень (позитивне, або від'ємне значення) з фактичними результатами на певні дати у динаміці. Для цього слід виокремити наступні показники: власний оборотний капітал; наявність власних оборотних коштів; надлишок (+), брак (-) власних оборотних коштів; надлишок (+), брак (-) загальної величини основних джерел коштів для формування запасів і витрат.

Інтерпретація цих показників при діагностиці наступна:

1) Власний оборотний капітал, обов'язкове позитивне значення.

2) а) Надлишок власних оборотних коштів (+) – це відповідає абсолютному типу фінансової стійкості;

б) Брак (-) власних оборотних коштів – це може відповідати нормальному типу фінансової стійкості.

3) а) Надлишок загальної величини основних джерел коштів для формування запасів (+) може відповідати наступним типам фінансової стійкості: абсолютна, нормальна, нестійкий фінансовий стан;

б) брак загальної величини основних джерел коштів для формування запасів (-) відповідає тільки критичному фінансовому стану.

Список використаних джерел

1. Ковалев, В. В. Финансовый анализ: методы и процедуры / В. В. Ковалёв. – М.: Финансы и статистика, 2005. – 559 с.
2. Бухгалтерский анализ: (Рекомендовано Институтом банковского дела) / Пер. с англ. С.М. Тимачева; од ред. М.А. Гольцберга, Л.М. Хасан-Бек. – К. : Торгово-издательское бюро ВНУ, 1993. – 427 с.
3. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 2000 / Перекл. з англ. за ред. С.Ф.Голова. – К.: Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 2000. – 1272 с.

Лазаришин А.В.

аспірант кафедри економічної кібернетики,

Національний університет водного господарства та природокористування,

м. Рівне, Україна

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ SWOT-АНАЛІЗУ АВТОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Важливим методичним інструментом який дозволяє чітко ідентифікувати можливі ризики і загрози для автотранспортних підприємств є SWOT-аналіз. Визначення сильних і слабких сторін автотранспортного підприємства, можливостей і загроз з боку зовнішнього середовища слугують вагомою інформаційною базою для формування або перегляду (уточнення) стратегій розвитку автотранспортних підприємств.

У таблиці 1 наведено SWOT-аналіз діяльності типового автотранспортного підприємства.

Традиційна методика SWOT-аналізу, що використовується для потреб інформаційного забезпечення стратегічного управління, передбачає виконання таких етапів дослідження:

1. Визначення сильних і слабких сторін підприємства у розрізі інформаційних потреб маркетингової, виробничої, фінансової та організаційної стратегій.